

Aanwinsten voor de Nederlandse adventief-flora, 6

door

S. J. VAN OOSTSTROOM en TH. J. REICHGELT
(Rijksherbarium, Leiden)

1. *Kochia scoparia* subsp. *densiflora* (Turcz. ex Moq.) Aellen, in Hegi, Ill. Fl. Mitteleur. ed. 2, III, 2, Lief. 4, 1961, p. 710 [= subsp. *densiflora* (Turcz. ex Moq.) Aellen, in Mitt. Basl. Bot. Ges. 2 (1), 1954, p. 15, nom. provis.].

Amsterdam-West, graanoverslagbedrijf, leg. Joh. Bolman, 16 okt. 1963 (L).

Van *Kochia scoparia* waren tot nu toe alleen enige vormen van de typische ondersoort, subsp. *scoparia*, adventief of verwilderd uit Nederland bekend. In 1963 werd ook subsp. *densiflora* (Turcz. ex Moq.) Aellen bij ons aangetroffen.

AELLEN (1, p. 15 en 2, p. 709—711) onderscheidt van *K. scoparia* een drietal ondersoorten. Van deze heeft subsp. *scoparia* bloemen die aan de voet geen of een weinig ontwikkelde krans van haren vertonen; de beide andere, subsp. *densiflora* (Turcz. ex Moq.) Aellen en subsp. *indica* (Wight) Aellen, bezitten bloemen met een dichte krans van haren aan hun voet. Subsp. *densiflora* verschilt van subsp. *indica* o.a. door de veel geringere beharing van stengel en bladen. Zij is afkomstig uit de steppen en woestijnen van Midden- en Oost-Azië en werd in diverse landen van Europa reeds adventief aangetroffen.

AELLEN (1, p. 13) beschouwde dit taxon oorspronkelijk als een soort, *K. densiflora* Turcz. ex Moq. In hetzelfde artikel (1, p. 15) schrijft hij echter dat het niet onwaarschijnlijk is dat deze soort beter kan worden opgevat als een ondersoort van *K. scoparia*, in welk geval deze ondersoort subsp. *densiflora* zou moeten heten. Deze combinatie is hier niet geldig gepubliceerd, daar zij in strijd is met art. 34 van de International Code. De geldige publicatie geschiedde door Aellen in de 2e editie van Hegi's Flora.

1. P. AELLEN, Ergebnisse einer botanisch-zoologischen Sammelreise durch Iran. Botanische Ergebnisse IV: Chenopodiaceae: Kochia. Mitt. Basler Bot. Ges. 2 (1), 1954, p. 4—16.
2. ———, Chenopodiaceae in Hegi, Ill. Fl. Mitteleur. ed. 2, III, 2, Lief. 2—4, München, 1960—'61.

2. *Tetragonolobus maritimus* (L.) Roth, Tent. Fl. Germ. 1, 1788, p. 323.

Lotus maritima L., Sp. Pl. 1753, p. 773 — *L. siliquosus* L., Syst. ed. 10, 2, 1759, p. 1178 — *Tetragonolobus siliquosus* (L.) Roth, l.c.

In juni 1963 zond de heer P. Hessel van het Staatsbosbeheer ons een exemplaar van deze soort, dat door hem gevonden was op een krijthelling in het O.K.W.-reservaat „Kunderberg” (gem. Voerendaal, L.).

T. maritimus wordt al sinds vele jaren in de Nederlandse flora's opgegeven, hetzij onder deze naam, hetzij onder een der hierboven vermelde synoniemen. Deze opgave berust op een paar oude vondsten die echter wegens het ontbreken van herbariummateriaal niet meer te controleren zijn. De oudste vermelding is afkomstig van DE GORTER (2, p. 197), die als vindplaats geeft: „langs de slooten bij 's-Gravenhage”, een opgave die ons nogal onwaarschijnlijk voorkomt. Wel is waar treedt *T. maritimus* in Denemarken en Zweden als een kustplant op, die daar te vinden is in strandweiden met zouthoudende bodem; het is echter bezwaarlijk aan te nemen, dat zulke standplaatsen ooit bij 's-Gravenhage hebben bestaan. Toch is het in dit verband merkwaardig, dat de soort later uit hetzelfde gebied werd opgegeven door VAN HALL (3, p. 543), die een vondst in het Haagse Bos door Vrijdag Zijnen vermeldt. VAN DEN BOSCH (1) zegt dat hij deze laatste plant, die momenteel niet meer in het in Leiden aanwezige herbarium van Vrijdag Zijnen te vinden is, zelf heeft gezien. Ook in de tweede druk van de Prodrum Flora Batavae (8, p. 435) wordt reeds melding gemaakt van het ontbreken van de plant in het herbarium van de Nederlandse Botanische Vereniging. Als derde vondst wordt door HEUKELS (4, p. 229) opgegeven: op een vroegere buitenplaats te Rotterdam, H. v. d. Linden, 1899. Ook hiervan is geen materiaal in Leiden aanwezig. Nadien komt geen vermelding van het voorkomen bij ons in de Nederlandse literatuur meer voor. Wel wordt *T. maritimus* opgegeven van de vlak tegen de Nederlandse grens aan liggende Schneeberg bij Vaals, n.l. door VAN HOEIJDONK (6, p. 143) en door MIENTJES (7). Merkwaardig genoeg vergelijkt deze laatste de flora van de Schneeberg met die van de Kunderberg, waarvan de warme helling volgens hem ten opzichte van de zonnestand precies zo gelegen zou zijn. Mientjes veronderstelt dat de soort op de Schneeberg adventief is en eventueel met paardevoer meegekomen zou kunnen zijn; langs de voet van de Schneeberg loopt n.l. een zeer oude heurbaan. Dat de soort daar echter niet reeds lang geleden, doch pas in recente tijd is aangevoerd, wordt waarschijnlijk gemaakt door het feit dat zij in de ons ter beschikking staande flora's van de omgeving van Aken niet wordt

opgegeven. Ook in België is zij niet oorspronkelijk. De dichtstbijzijnde natuurlijke vindplaatsen in Duitsland liggen volgens HEGI (5, p. 1374) in de dalen van de Nahe en de Lahn.

De vinder van *T. maritimus* op de Kunderberg deelde ons nog de volgende bijzonderheden mede. De planten staan in twee groepjes, op ca. 3 m afstand van elkaar en beslaan een totale oppervlakte van ca. 15 dm²; de standplaats ligt op de rand van een terreininzinking, die vermoedelijk door afgraving is ontstaan. De vegetatie in deze inzinking is niet gestoord, maar draagt toch ook niet hetzelfde karakter als die van de omgeving; ze is enigszins soortenarmer. Een van de beide plekjes ligt op een plaats waar de vegetatie niet gesloten is, zodat immigratie mogelijk lijkt. Op het andere plekje is de vegetatie echter wel gesloten; de soort komt daar voor samen met o.a. *Brachypodium pinnatum*, *Briza media*, *Carex flacca*, *Cirsium cf. acaule*, *Gymnadenia conopsea*, *Ononis spinosa*, *Plantago media*, *Polygala vulgaris*, *Sanguisorba minor* en *Scabiosa columbaria*.

1. R. B. VAN DEN BOSCH, in Ned. Kruidk. Arch. ser. 1, 2, 1849 of '50, p. 39.
2. D. DE GORTER, Flora VII provinciarum Belgii foederati indigena. Haarlem, 1781.
3. H. C. VAN HALL, Flora Belgii septentrionalis. Haarlem, 1825.
4. H. HEUKELS, Verslag omtrent nieuwe vindplaatsen van in Nederland zeldzame planten, gevonden gedurende 1899. De Levende Natuur 4, 1899, p. 228—229.
5. G. HEGI, Illustrierte Flora von Mittel-Europa IV, 3. München, 1923—'24.
6. F. VAN HOOLDONK, De Schneeberg. Natura 53, 1956, p. 143—144.
7. J. MIENTJES, in Natuurhist. Maandbl. Limburg 50, 1961, p. 14—15.
8. Prodrum Florae Batavae, ed. 2, 1 (2). Nijmegen, 1902.

3. Verwilderde sierplanten.

Polygonum compactum Hook. f. Deze nauw met de veel gekweekte en vaak verwilderde *P. cuspidatum* Sieb. & Zucc. verwante soort, die ook wel als een variëteit daarvan wordt beschouwd, werd door G. J. N. Meyer op 17 september 1963 verwilderd gevonden op de gemeentelijke vuilstortplaats te Bussum. Evenals *P. cuspidatum* is zij afkomstig uit Japan; zij wordt ook in tuinen gekweekt, doch veel minder.

Dicentra eximia (Ker) Torr., die vaak als sierplant in tuinen wordt gekweekt, is afkomstig uit de oostelijke Verenigde Staten.

Zij werd door J. A. E. de Kleuver op 18 mei 1963 verwilderd gevonden te Elst, Utr.

Summary

Two acquisitions to the Netherlands adventitious flora from the year 1963.

1. *Kochia scoparia* subsp. *densiflora* (Turcz. ex Moq.) Aellen, distinguished from the typical subspecies by the long hairs at the base of the flowers, was found near Amsterdam as a grain introduction.

2. *Tetragonolobus maritimus* (L.) Roth. This species was found on the grassy slope of the Kunderberg near Voerendaal (prov. Limburg).

It is supposed to be adventitious there, what is also said of the specimens from the nearest locality in Germany, the Schneeberg near Vaals, W. of Aachen.

Polygonum compactum Hook. f. and *Dicentra eximia* (Ker) Torr., escaped from cultivation.